

Ιστορία, θεωρίες και θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης

Μάθημα 3^ο: Η ευρωπαϊκή ενοποίηση
στην δεκαετία του 1960

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 2^ο

Η ευρωπαϊκή ενοποίηση στην δεκαετία του 1960

Περιεχόμενα μαθήματος

1. Σχέδια Fouchet 1 & 2
2. 1^η άρνηση Ντε Γκωλ στην ένταξη της Βρετανίας
3. Η κρίση της κενής έδρας
4. Αποδυνάμωση της ΕΥΡΑΤΟΜ
5. 2^η άρνηση Ντε Γκωλ στην ένταξη της Βρετανίας
6. Βήματα ενοποίησης: Συνθήκη Συγχώνευσης (1967). Σύνοδος κορυφής της Χάγης (1969).

Σκοποί μαθήματος

- Δεκαετία 1960 χαρακτηρίζεται από την παντοδυναμία του Ντε Γκώλ στις ευρωπαϊκές εξελίξεις.
- Η ευρωπαϊκή πολιτική Ντε Γκωλ μέσα από τα Σχέδια Fouchet.
- Αντίθεση Ντε Γκωλ σε έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Βρετανίας στην ΕΟΚ.
- Η κρίση της κενής έδρα ως αποτέλεσμα της αποτυχίας των σχεδίων Fouchet.
- Η αποδυνάμωση της Ευρατόμ ως επακόλουθο της πυρηνικής πολιτικής του Ντε Γκώλ.
- 1969: Έτος ανανέωσης και ώθησης της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1^η ενότητα

Σχέδια Fouchet 1 & 2

Η αντίθεση της Γαλλίας στην υπερεθνική ενοποίηση

- Η άνοδος του στρατηγού Ντε Γκώλ και η Ε' Δημοκρατία.
- Η διακυβερνητική ανάλυση του ευρωπαϊκού εγχειρήματος: οι ευρωπαϊκές Κοινότητες είναι μόνο τεχνικοί οργανισμοί → « τα κράτη είναι οι μόνες οντότητες που έχουν δικαίωμα να διατάσσουν και τη δυνατότητα να απαιτούν υπακοή».
- **Η μόνη εφικτή Ευρώπη → η Ευρώπη των πατρίδων. Η οικονομική ενοποίηση δεν μπορεί και δεν πρέπει να οδηγεί σε πολιτική – αντίθεση με την λειτουργική προσέγγιση.**

Charles de Gaulle

© Photo European Parliament

Πηγή: *Charles de Gaulle*. Photo Parlement européen. Noir et blanc.

Αυτό το έγγραφο είναι διαθέσιμο στη ιστοσελίδα www.cvce.eu.

Καρικατούρα για την Ευρωπαϊκή Πολιτική του Ντε Γκωλ (1960)

La voie européenne de de Gaulle : pas ensemble, mais côte à côte

- Πηγή: Caricature d'Ekö sur la politique européenne du général de Gaulle (7 septembre 1960).
- http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/c1ed0bc8-e8f2-4c77-b77a-c18cf59fe08c/Resource#7c09db0f-45cb-44ac-92f8-3796752be662_fr&overlay, ©Ekö – Freie – Presse.

Καρικατούρα του Ντε Γκωλ : «Η Ευρώπη είμαι εγώ»

- Πηγή: Caricature de Behrendt sur le général de Gaulle et l'Europe (15 juin 1962).
- [http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/c1ed0bc8-e8f2-4c77-b77a-c18cf59fe08c/Resources#c79cdccc-8928-4723-8fab-cd01c5f39c1c_fr&ove](http://www.cvce.eu/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/c1ed0bc8-e8f2-4c77-b77a-c18cf59fe08c/Resources#c79cdccc-8928-4723-8fab-cd01c5f39c1c_fr&overlay)rlay, ©Fritz Behrendt.

Τα σχέδια Fouchet – η πρώτη απόπειρα διακυβερνητικής πολιτικής ενοποίησης

- 10.2.1961 – Παρίσι – 1^η (άτυπη) συνάντηση αρχηγών κυβερνήσεων
- Πρόταση Ντε Γκωλ → επιτροπή για τη διαμόρφωση προτάσεων για την πολιτική οικοδόμηση της Ευρώπης
- Πρόεδρος Christian Fouchet.

Η αντίθεση της Γαλλίας στην υπερεθνική ενοποίηση

- Η προτεραιότητα της Ευρώπης → συνεργασία (όχι ενοποίηση) στους τομείς άμυνας/διπλωματίας ώστε να απαγκιστρωθεί από τη εξάρτηση των ΗΠΑ.
- Ως εκ τούτου, η Ευρώπη θα πρέπει να προχωρήσει χωρίς το Ην. Βασίλειο (υπερβολικά δεσμευμένο με τις ΗΠΑ).

Christian Fouchet

Christian Fouchet.

Photo: www.portalestoria.net/FRANCIA%20.

Πηγή: <http://en.euabc.com/word/505>.

Το Σχέδιο Fouchet 1 (Οκτώβριος 1961)

- Ένωση κρατών χωρίς νομική προσωπικότητα που θα συνυπήρχε με τις υφιστάμενες κοινότητες. Αρμοδιότητες: εξωτερική πολιτική, άμυνα και πολιτισμός.
- Θεσμοί:
 - Πολιτικό Συμβούλιο (αρχηγοί κρατών-κυβερνήσεων) → ομοφωνία
 - Πολιτική Επιτροπή (υπάλληλοι Υπουργείων Εξωτερικών) → προετοιμάζει τις αποφάσεις του Πολιτικού Συμβουλίου
 - Συνέλευση (συστάσεις).

Αντιδράσεις στο σχέδιο Fouchet 1

- Από μικρές χώρες (φόβοι απορρόφησης της Επιτροπής από την Πολιτική Επιτροπή και Γαλλογερμανικού Διευθυντηρίου).
- Από ατλαντιστές (άρνηση στη απομάκρυνση των ευρωπαϊκών χωρών από το NATO).

Το Σχέδιο Fouchet 2 (Απρίλιος 1962)

- Περιορισμένες αλλαγές
- Απόρριψη από Βέλγιο και Ολλανδία
Προϋπόθεση η ένταξη της Βρετανίας.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ ΝΤΕ ΓΚΩΛ

15.5.1962

- Je ne crois pas que l'Europe puisse avoir aucune réalité vivante si elle ne comporte pas la France avec ses Français, l'Allemagne avec ses Allemands, l'Italie avec ses Italiens, etc. Dante, Goethe, Chateaubriand appartiennent à toute l'Europe dans la mesure même où ils étaient, respectivement et éminemment, Italien, Allemand et Français. Ils n'auraient pas beaucoup servi l'Europe s'ils avaient été des apatrides et qu'ils avaient pensé, écrit en quelque «esperanto» ou «volapük» intégrés...
- Il n'y a que les États qui soient à cet égard valables, légitimes et capables de réaliser... il ne peut pas y avoir d'autre Europe que celle des États, en dehors naturellement des mythes, des fictions, des parades. Ce qui se passe pour la Communauté économique le prouve tous les jours, car ce sont les États, et les États seulement, qui ont créé cette Communauté économique, qui l'ont pourvue de crédits, qui l'ont dotée de fonctionnaires. Et ce sont les États qui lui donnent une réalité et une efficacité, d'autant plus qu'on ne peut prendre aucune mesure économique importante sans commettre un acte politique.

2^η ενότητα

1^η άρνηση Ντε Γκωλ στην ένταξη της Βρετανίας

Η βρετανική εμπλοκή στις αρχές της δεκαετίας

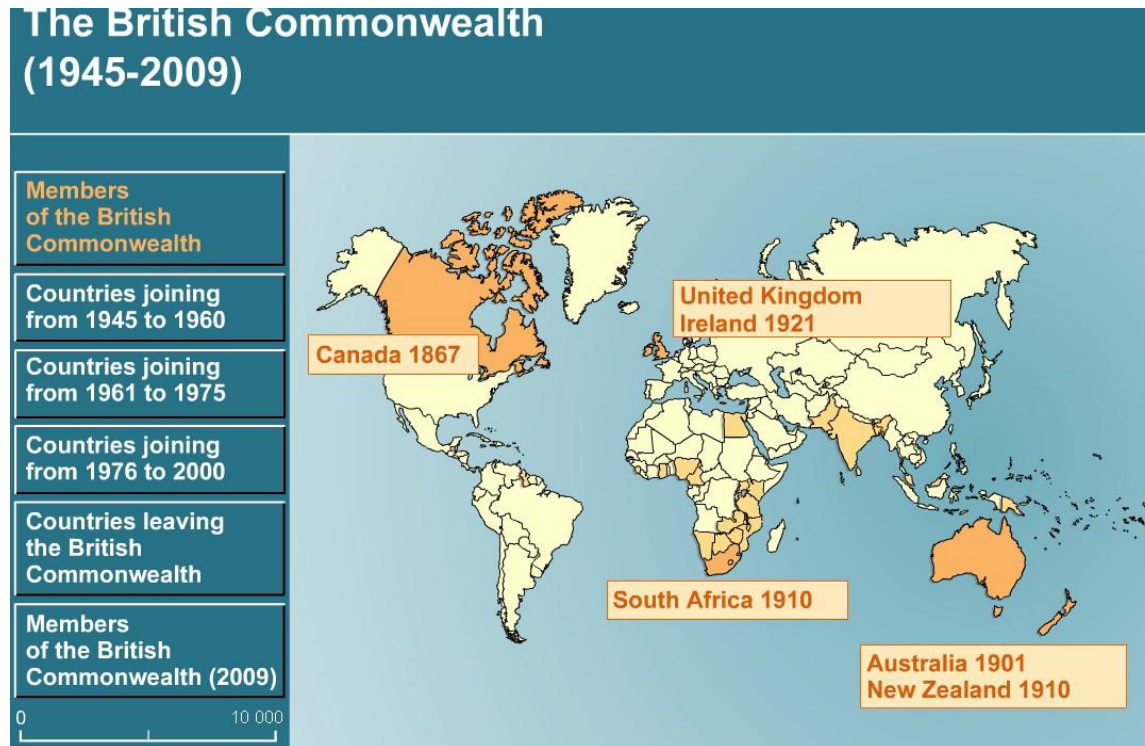
- Η Βρετανία είχε τεθεί εκτός ευρωπαϊκών σχεδίων
 - Άρνηση παραχώρησης κυριαρχίας
 - Διαφορετικές οικονομικές προτεραιότητες
 - ΕΖΕΣ,

ΩΣΤΟΣΟ

- Αναθεωρεί τη θέση αυτή σχεδόν αμέσως μόλις η ΕΟΚ αποδεικνύει την οικονομική της βιωσιμότητα.
- Έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων (μαζί με Ιρλανδία, Δανία, Νορβηγία).
- Που διακόπτονται από τη μονομερή απόρριψη της βρετανικής ένταξης από τον πρόεδρο Ντε Γκώλ (Ιανουάριος 1963).

The British Commonwealth (1945 – 2009)

The British Commonwealth (1945 – 2009)

©CVCE

Υπάρχει και ανανεωμένος interactive χάρτης που αναπαριστά την πορεία εξέλιξης της Βρετανικής Κοινοπολιτείας (1945 – 2015)
http://www.cvce.eu/en/obj/the_british_commonwealth_1945_2015-en-217aa14e-93e3-43c1-999a-6c67c6605146.html .

Η αντίληψη Ντε Γκωλ για τον ρόλο της Βρετανίας στην Ευρώπη

- Ισχυρή δύναμη που θέτει σε κίνδυνο τη γαλλική πρωτοκαθεδρία στην ΕΟΚ.
- Εξω – ευρωπαϊκή χώρα με συμφέροντα αντίθετα από την Ευρώπη
 - Δεν έχει αγροτική παραγωγή,
 - Προνομιακές σχέσεις με Κοινοπολιτεία.
- Η αγγλοσαξωνική συμμαχία (ΗΠΑ – Μ.Β.) θα εμποδίσει την ανάδειξη της Ευρώπης ως «ενδιάμεσης δύναμης»
 - Η προνομιούχα σχέση ΗΠΑ – Βρετανίας.

Η συγκυρίες της πρώτης άρνησης Ντε Γκώλ

- Κέννεντι → νέα ατλαντική σχέση (Φιλαδέλφεια. 4.6.1962)
- Υπαγωγή βρετανικών πυρηνικών πυραύλων Πολάρις στο ΝΑΤΟ.

3^η ενότητα

Η κρίση της κενής έδρας

Η κρίση της «κενής έδρας» και ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου 1/2

- Τα αίτια: η αποτυχία των σχεδίων Fouchet οφείλεται στο «υπερ-κράτος» των Βρυξελλών → να δοθεί ένα μάθημα στους τεχνοκράτες.
- Ο αποδιοπομπαίος τράγος: Walter Hallstein, πρόεδρος της Επιτροπής.
- Η αφορμή: τον Ιούνιο 1965, η Επιτροπή προτείνει:
 - Αναθέωση της κοινοτικής χρηματοδότησης
 - Ανάθεση αρμοδιοτήτων για τον προϋπολογισμό στη Συνέλευση
 - Λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο Υπουργών με πλειοψηφία.

Η κρίση της «κενής έδρας» και ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου 2/2

- Η αντίδραση της Γαλλίας
 - Αποχή Γάλλων υπουργών από τα Συμβούλια Υπουργών
 - Μη καταβολή συνεισφοράς
 - Μη συμμετοχή γκωλλικών βουλευτών στις συνεδριάσεις του Ευρ. Κοινοβουλίου.

Η επίλυση της κρίσης

- Υποχώρηση των λοιπών κρατών
- Ανάσχεση της υπερεθνικής ενοποιητικής διαδικασίας
- Εισαγωγή του άτυπου βέτο για ζωτικά θέματα
- Αναβολή ιδίων πόρων μέχρι το 1970.

Συμβιβασμός Λουξεμβούργου

30 Ιανουαρίου 1966

- «Όταν, σε περίπτωση αποφάσεων που μπορούσαν να ληφθούν με πλειοψηφία κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, διακυβεύονταν πολύ σημαντικά συμφέροντα ενός ή περισσότερων εταίρων, τα μέλη του Συμβουλίου θα προσπαθούσαν, εντός εύλογης προθεσμίας, να καταλήξουν σε λύσεις οι οποίες να μπορούν να γίνουν δεκτές από όλα τα μέλη του Συμβουλίου, μέσα στο πνεύμα του σεβασμού των αμοιβαίων συμφερόντων τους και εκείνων της Κοινότητας».

4^η ενότητα

Αποδυνάμωση της ΕΥΡΑΤΟΜ

Η αποδυνάμωση της ΕΥΡΑΤΟΜ 1/3

- Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) → πρωτοβουλία γαλλική (η Γαλλία είχε κάνει παραχωρήσεις στην ΕΟΚ για να προχωρήσει γρήγορα η ΕΥΡΑΤΟΜ) → μια ευρωπαϊκή χρηματοδότηση του γαλλικού πυρηνικού προγράμματος.
- Μετά το 1958 → ο Ντε Γκωλ θέλει να αναπτύξει γαλλική ατομική δύναμη και να διατηρήσει την ανεξαρτησία της Γαλλίας ως προς την τροφοδοσία σε υλικό και την τεχνολογία που θα χρησιμοποιούσε.
- Οι έλεγχοι που έθετε η ΕΥΡΑΤΟΜ δεν την ικανοποιούσαν.

Η αποδυνάμωση της ΕΥΡΑΤΟΜ 2/3

- Διαφορές ως προς την πυρηνική πολιτική
 - Γαλλία: ως μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας έδινε έμφαση στην στρατιωτική χρήση της πυρηνικής ενέργειας
 - Είχε αποθέματα ουρανίου
 - Πρώτη γαλλική πυρηνική δοκιμή – 1960
 - Υπόλοιπα μέλη → έμφαση στην ειρηνική χρήση της π.ε. και στην κοινή διαχείριση αποθεμάτων
 - 1958: Συμφωνία ΗΠΑ ΕΥΡΑΤΟΜ για χρήση αμερικανικής επεξεργασίας εμπλουτισμένου ουράνιου (και όχι του φυσικού ουράνιου που χρησιμοποιούσε η Γαλλία).

Η αποδυνάμωση της ΕΥΡΑΤΟΜ 3/3

- Αποτέλεσμα:
 - Η ΕΥΡΑΤΟΜ δεν κατόρθωσε να δημιουργήσει ούτε Κοινοτική έρευνα ούτε καν ένα ενιαίο πρότυπο αντιδραστήρα
 - Τα κράτη μέλη εμπόδισαν την Επιτροπή της ΕΥΡΑΤΟΜ να ασκήσει τα υπερεθνικά της καθήκοντα
 - Έλλειψη οικονομικής ανεξαρτησίας
 - Σταδιακά η ΕΥΡΑΤΟΜ → διακυβερνητική οργάνωση .

5^η ενότητα

2^η άρνηση Ντε Γκωλ στην ένταξη της Βρετανίας

Η δεύτερη αίτηση ένταξης της Βρετανίας

- Κυβέρνηση Εργατικών → σταδιακή αποδοχή της Ευρώπης και από τα δύο μεγάλα βρετανικά κόμματα
- Νέα αίτηση 10.5.1967 (πάλι μαζί με Ιρλανδία, Δανία, Νορβηγία)
- Νέα άρνηση Ντε Γκωλ: «η Βρετανία πρέπει να αναμορφωθεί ριζικά πριν ενταχθεί στην ΕΟΚ».

6^η ενότητα

Βήματα ενοποίησης. Συνθήκη Συγχώνευσης (1967). Σύνοδος Κορυφής της Χάγης (1969)

Η Συνθήκη Συγχώνευσης

- Η πρώτη τροποποίηση των ιδρυτικών συνθηκών
- Απρίλιος 1965 – υπογραφή
- Ιούλιος 1967 – θέση σε ισχύ.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

→ Κοινό Συμβούλιο Υπουργών και

→ Μία Επιτροπή

για τις 3 κοινότητες.

Η νέα ώθηση του τέλους της δεκαετίας του 1960

- Απρίλιος 1969 → παραίτηση Ντε Γκώλ, εκλογή Georges Pompidou.
- Οκτώβριος 1969 → ο Willy Brandt καγκελάριος της Δ. Γερμανίας.
- Σύνοδος κορυφής Χάγης – Δεκέμβριος 1969
 - Δρομολόγηση ενταξιακών διαπραγματεύσεων με Βρετανία
 - Εγκαθίδρυση κοινής αγοράς
 - Ίδιοι πόροι της Κοινότητας
 - Πρώτη απόπειρα νομισματικής ένωσης.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Ιστορία, Θεσμοί και Θεωρίες της ΕΕ . Η ευρωπαϊκή ενοποίηση τη δεκαετία του 1960.». Έκδοση: 2.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS230/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

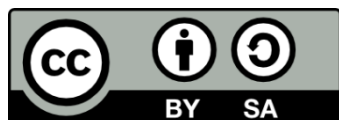
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 3^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την 2^η έκδοση.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1^η διαθέσιμη εδώ.

<http://www.polsci.auth.gr/index.php?lang=el&rm=2&mn=15&csid=%CE%9A%CE%A50403>.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

